

თეატრი

1889 წ.

№ 28, 29 & 30

ოქტომბრის 15.

გზელი ღირს: ერთი წლით—5 მ. ნახე-
ვარის წლ.—3 მ. ცალკე, ნომერი—15 კ.
ხელის მოწერა და წერილების გამო-
გზავნა შეიძლება ამ დროსით: Тифлиси,
Вторая Нагорная ул., д. № 9. Петру
Миріанавილი.

რედაქცია არ კისრულობს, წერილებ-
ის უკან გავაზავნას და მათ შესახებ
მიწერ-მოწერას.
გაზეთში დასაბეჭდვად გამოგზავნულ
წერილებს უნდა ჰქონდეთ მოწერილი
სახელი, გვარი და ადრესი ავტორის.

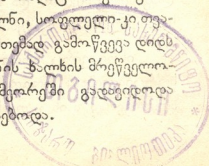
ქაბთულა თეატრი
სმშაბათს, 17 ოქტომბერს
განაშინი

გ. ხ. აბაშიძისა
ქაბთულა თეატრის
არტისტები წარმოადგენენ
ალმაჟომი
კეთილშობილ სახელში
დრამა 3 მოქმედ
ბაიუჟში
კომედია ფარსი 2 მოქმედ.
მ. რთამაშენი: ქ. სი სს-
ივარჯიისა, გაბ. - ცაგა-
რელი, ჩერქ. სი შეკლი-
სა ჭკ კასაძისა; აბ. აბა-
შიძე, ყიფიანი, მან. ბე-
ლი, ბეკაქაშვილი, კანდი-
ლაკი დიდიშელიძე სსგ.
ადგილების ფასი ჩვეუ-
ლებრივია.
დასაყენი 8 საათზე.

თბილისს, ოქტომბრის 17-ს.

გვასწავლის რასმე კავკასიის გამოფენა
თუ არა? აი საკითხი, რომელიც დაებადება
ცნობის მოყვარე აღმინასა. მართალია,
ბევრი რამ უნდა გვასწავლოს, მაგრამ-კი
ვერ გვასწავლის. მე და შენ მაგალითად,
ქალაქის მცხოვრებთ შეილება უკეთესიც
გვეჩაბოს ან პირველად ვხედავდეთ, მაგრამ
იმ დროსვე-კი ამ გამოფენისაგან შეძენილ
ცოდნას საქმეში ვერ გამოვიყენებთ. სხვა-
და სხვა თემის ნაწარმოებს ნახავს კაცი,
თითქმის შეადარებს კიდევ ერთმანერთს,
მაგრამ, ვიმეორებთ, ეს ყოველივე მარტო
ვაჭრების, მოხელეების და მათ საერთოდ
ოჯახობისთვის არის რალაც თავის გასა-
რთობი. მწარმოებელნი, სოფლებლი-კი თვა-

ლით არა სჩანან. მაშინ როდესაც მათი თემთმად გამოწვევა ღირს
სარგებლობას მოუტანდა საზოგადოდ ჩვენის ხალხის მრეწველო-
ბასა. ერთის თემის საუკეთესო ხელობა მეორეში გადავიდოდა
და ამ გვარად ერთმანერთის ნაჯლი შეივსებოდა.

საკუთრად ჩვენის ხალხის ნაწარმოები ძლიერ იშვიათად იზოგება გამოფენაზე და რაც არის, ისიც თითქო მიმალულსავით აქა-იქ მოჩანს. ვერ ვიტყვით, რომ შინაური მრეწველოა და ხელ-საქმე ჩვენმა ხალხმა არ იცოდეს. უკანასკნელი ხომ თითქმის იმდენად არის განვითარებული, რომ დღევანდელ ევროპულ ხელ-საქმის მინუშადაც-კი გამოდგება.

ვის არ გაუგონია ჩვენებური ბეჭევა, ქარგვა თუ ქსოვა. სამალაჯა (ჯეჯიმი), დარაია, ლეკვერთხი, პირწაღმად ნაქარგი შერდინი და გობლენისებურად ნაკერი დღესაც ალტაცებაში მოიყვანს მნახველს; ამას გარდა შაღების კეთება იმდენად არის გავრცელებული, რომ ზოგიერს მაზრებს ცხოვრების წყაროდაც გადაქცევიათ ეს ხელობა. ძველებურად ქარგვა გულის-პირის, სარტყელის და სამკლავეების იმდენად საინტერესოა, რომ ღირდა მათი ნახვა გამოფენაზე; ან სად არის ის საეკლესიო ქარგვა, რომლითაც თავი მოსწონდათ ჩვენს დედოფლებსაც-კი. მე-XVII საუკუნეში? როსტომ მეფის მეუღლე, დედოფალი მარიამ სახელგანთქმული მქარგავი იყო საეკლესიო ნივთებისა. მართალია ზოგი გადაეარდა და ზოგმაც უშორესი და ახალ მოთხოვნილებასთან შეფარდებული განვითარება მიიღო, მაგრამ საჭირო იყო მათი გამოწყობაც აგრეთვე. გიშრის თუ თიხის წარმოებაც სრულიად არ ჩნდა.

მაშ თუ არაფერია დღეს გამოფენაზე ჩვენის ხალხის ნაწარმოები, ეს უნდა მიეწეროს სულ სხვა გარემოებას, ვიდრე ვითომც მის უნიკობას. მაგრამ სასურველი-კია, რომ ქვეყანამ ცხადად დაინახოს, თუ რისი შემძლებელია საქართველო, რა გამოადის მისი ხელიდამ. ამ გარემოებამ შეილება, ზოგიერთის ლაგამი გაქედოს და ჩვენი ეროვნობის დასაცველი მოსწრაფება სამართლიანად შეაწყნარებინოთ.

ისრე ვერც ერთი წოდება ვერ გაუძღვება ამ აზრის განხორციელებას, როგორც თავად-აზნაურობა და იმედია სახელის აღსადგენად მაინც თავს მოუყრის ერთად თავის ქვეყნის ნაწარ-

მოებს, ხელ-ნასაქმს, ისე როგორც ის ცდილობს ხელი შეუწყოს თვის წინაპართა გონების ნაწარმოებთა დაცვას ქართული ტარებისაგან.

X.—

ასალი ამბავი

წარმოსადგენად მზადდება ფრანსუა კოპეს ხუთ-მოქმედებიანი დრამა «ტასტის მქიბეული» ანუ «იაკობიტები». ეს დრამა იმდენად სასკლანთქმულია; რომ ეველგან თამაშობენ და საპატრო ან იქნება ჩვენთვის, რომ «სამშობლოს» და სხვა კლასიკურ პიესების შემდეგ ისიც არ ნასოს ჩვენმა საზოგადოებამ. ამ დრამის შინაარსი და განსილვა წარმოდგენის შემდეგ ნომერში დაიბეჭდება.

მივიღეთ ბ.ბ. ჩარკვიანისა და ფანცხაკას ქართულის წიგნის ძალაზიისაგან გამოცემული წიგნი «უმეწილეების ფიზიკური აღზრდა», შედგენილი ბ-ნი გ. იოსელიანის მიერ. წიგნი სუფთად და ღამაზათ არის დაბეჭდილი და მისი ფასი ერთი აბაზი ძვირი არ არის. ეს წიგნი უფრო გამოსადგება დედაებისათვის და კვლეებით მასობურ ნომერში მისი ბაბლიოგრაფია უძღვანთ მკითხველს.

მივიღეთ აგრეთვე მეორე ქართული წიგნი «ჟოლტერი» შედგენილი ზ. ტიტინაძისაგან და საკმაოდ სუფთად დაბეჭდილი.

ბ-ნი აღნიაშვილის მგალობელთა გუნდმა ამ თვის 8 ს გამოფენაზე იმდენი ქართული საერო სიმღერები და საზოგადოება დიდის თანაგრძნობით მიეგება. მკავალს უცხოთაგანზე როგორც ს. მღერა

ისე ტანისამოსი მომსახურებად მოქმედებდა. საზოგადოებას იმ-
დუნად მოსწონებოდა, რომ გამეკეთებინათ საჭიროდ შენა კიდევ
აღნიშვილის მგალობელთა ტუნდის მოწყობა.

ქართული თეატრი

(ცხოვრების მეკვლიშზე, დრამა 4 მოქ. ვ. კრილოვისა,
გადმოკ. გ. ნასიძისგან).

ამ თვის 10 ქართველის არტისტების ამხანაგობამ წარმო-
ადგინა ვ. კრილოვის 4 მოქმედებიანი დრამა «ცხოვრების მე-
კვლიშზე» ქალ-არტისტის ავლოვის საბენეფისოდ. საზოგადოება
ნაკლებად იყო. პარტერი მომეტებულ ნაწილად ცალიერი იყო,
მხოლოდ გაღურება გავესოთ მოსწავლე ახალგაზრდებს, რომელთა
შორის მდებოთაგანსაც მოჰკრავდა თვალსა აღამიანი.

შინაარსი დრამისა შემდეგია: ერთი ახალგაზრდა განათლე-
ბული კაცი ვერგინაშვილი შეიყვარებს თავის მეგობრის აგრეთ-
ვე განათლებულის კაცის სიმონიძის ცოლს ნელლის. როცა
სიმონიძე საფარიდამ თავისის თვალთ დანახავს მათი სიყვარუ-
ლის დამამტკიცებელს საბუთს, მაშინ დრამად აღელვებული და
გულ-მოკლული ნებას აძლევს თავის ცოლს, რომ წაჰყვეს მის
ახალგაზრდას საყვარელს. ნელლის ეტრფოდა ადრევე ერთი ახლად
ჩამოსული სამზღვარ-გარეთიდან მექარხნე, რომელიც ჭირვით
სძულდა.

მალე ნელლი და ვერგინაშვილი დიდს გაჭირვებაში ჩავარდ-
ნიან, და ამ დროს მექარხნე თავის ვექსილებით შოვილომს
მათთვის ფულს. მაგრამ საუბედუროდ ეს ვექსილები ყალბი
გამოდგება, რადგანაც მექარხნის მაგიერ ხელი ზედ ერთს გაიძე-
რა მოხუცებულს კაცს უწერია. ამ სიყალბემ ცოლქმარი მხე-
ში გააბა. ამ ამბავს შეიტყობს ნელლი, გაუმხელს ვერგინაშვილს,

მაგრამ ეუბნება, რომ თუ 1200 მანეთი სასწრაფოდ არ მიშოვნე, ჩემი ბედი და სინიღისი ყველა დაკარგული იქნებაო, და მე იტყულებული გაეხდები მექარხნეს წავეყეო. ვერგინაშვილი თუმც ექვიანობდა ნელლის არ უყვარვარო, გაცხარებული მანც დაეძებს ფულს და რომ ვერსად იშოვნის, მიმართავს თავის ძველს ნაცნობს სიმონიდეს რომელსაც ეხვეწება გაჭირებულს ნელლის დაეხმარე, ისევე შეგაყვარებს და მე კი დღეის იქით იმას შოეშორდებიო. ნელლი მალე შეიტყობს ვერგინაშვილის თავის მოკვლას და ბოლოს იმის გაჭირება იქამდე მივა, რომ მექარხნეს ხასად უნდა დაუჯდეს კიდევ უჯდება. მარტონელი სეინონიძე მოკლე ხანში ჭალარა ხდება და დაიწყებს ავთამყოფობას. როცა ვერგინაშვილი გამოეცხადება და ნელლის ამბავს უამბობს, საჩქაროდ დააბირებს წასვლას და ნელლის დახმარებას, მაგრამ მეტის აღელვებისაგან იზინდება და ავად ხდება. ერთის თვის განმავლობაში იგი ჩამოდის ქ.ლაქში და გამოეცხადება ნელლის, მექარხნეს ოთახში, სადაც იმ დროს ეს უკანასკნელი ბრძანდება. მექარხნეს ნელლი მეორე ოთახში გაისტუმრებს და სიმონიძე თავის ცოლს ყველაფერს აპატივებს და გაუშვებს მეგობრის ზელსა, მაგრამ ნელლის თავის თავი სიმონიძის მეგობრობის ღირსად არ მიიჩნია და უარს ეტყვის. უიმისოდაც დასუსტებული სიმონი 'ე მართლად ჭკუაზე შეიშლება და რომ განათავისუფლოს ნელლი უპატიოსნო ცხოვრებისაგან, მოჰკლავს.

სიმონიძის როლს თამაშობდა გუნია. ამის თამაში მოსაზრებულია, მხოლოდ მეტყველება არა აქვს ბუნებრივი, მისებური და მაყურებელზე ხმის შეუფერებელი ნახელავება ცუდად მოქმედებს. კარგია და გრანობით მოთამაშე, სადაც უნდა ჩაიდინოს ისეთი რამ დანაშაული, როგორც არის მაგალითად კაცის მოკვლა, ამ დროს ისე მოზღვავებულად აწვება გრანობა, რომ თითქო კალაპოტი მეტად ვიწრო აქვს და მისგამო საშინლად აშფოთებს...

ნელლის როლს თამაშობდა თვითონ ბენეფიციანტი ქ.ნი ავალღვისა. მისი თამაში განიერულია, მაგრამ ჩვენა ვეუქრობთ,

რომ იგი უფრო გამოიჩენდა თავის დრამატიულს ნიქს იმას-თანა როლებში, სადაც არის გიმ. აყვანილი გმირი დედაკაცი, თავგანწირული რაიმე საგნისთვის და არა უზრალო მსხვერპლი ბიწიერის ცხოვრებისა. მას აქებენ ტერეზია მოლოზნის როლში (* და უკეთესი იქნება კვლავ მაინც უფრო თავის შესაფერს როლს ამოირჩევდეს. ცუგრუმელა, მოტრფიალე ქალების როლებს უფრო ეწყობა ქ-ში საფაროვისა.

ეს წარმოდგენა, კარგი იქნებოდა, რომ გამართულიყო ბ-ნ ე. აბაშიძის და ქ-ნ. ჩერქეზიშვილის გამოსახენად. პირველი თავისებურის ხელოვნებით თამაშობდა კანცელარიიდან გამოგდებულ ლოთსა და გაიძვერა მოხუცებულს, მეორე კი სვიმონიას გამ-დელს.

მხოლოდ ამათი შაყურებელი იფიქრებდა, რომ ხედავდა ნამდვილ გაიძვერა მოხუცებულსა და გამდელს და არა აბაშიძეს და ჩერქეზიშვილის ქალს.

დანარჩენი უმთავრესი მოქმედნი პირნი მკრთალად გვიხ-ტავდენ საზოგადო ტიპებს და ამიტომ სიტყვას არ გავაგრძე-ლეშთ.

რაც შეეხება გადმოკეთებას უნდა ვსთქვათ, რომ პიესა ვერ იყო რიგიანად გადმოქართულებული და ენასაც აკლდა სიმკვირ-ცხლე და სიცხოვლე, ალაგ-ალაგს ეტყობოდა გაუფებრობა. ამასთანავე არტისტებმაც ორს ადგილს სრულიად უკულმა სთქვეს უქმდეგი სიტყვები: ფულის გაღმერაება და სისხლით ავსება გ კლისა.

ბენეუციანტს მიაჩნევს გვირგვინი და ფული. დასასრულ გაიმართა ლეკური და ჩვეულებისამებრ ქ-ნმა კაზი ისამ (ანდრო-ნიკოვის ქალმა) თვისის ხელოვნურის ცეკვით დაატებო საზო-გ-დობა.

(* პიესაში: «მონასტრის ზღუდეთ. შ. რის».

ბ. სანოას პასუხად

(„ავერია“ № 213)

დადგა შემოდგომა და დარბაისელმა «ივერიაშიც» აკაკის პირით მართლაც «ბოდვა» ბოდვა ჩვეულებრივი მოვლენებაა და «ივერიას» ამ სენს არაფერს უკიჟინებდა, მაგრამ სასაცილოა, როცა «ივერიის» პუბლიცისტებს საღისე და ჯანმრთელის აკაკის ოხუნჯობა ნამდვილ ბო ღვად მოსჩვენებიათ... საკვირველიც არ უნდა იყოს. თავისის მკვერამეტყველებით აკაკი აჯადოებს, ჰხიბლავს საზოგადოებას და რა დიდი საქმე იქნება «ივერიის» მოღვაწენიც მოაჯადოვოს... მართალია დიდი შრომა დასჭირდებათ!.. მრთელს ზაფხულს სულ ბუხებს გებრძოდით, ფაჩ-ნმაჯს იმათ გუქნკვდით; ხან ერთი ბუხი გადადიოდა მაღაყს ჩვენს შუბლზედ, ხან მკორეო, — ასე მოგვითხრობს ბ-ნი სანო. ესლა ერთი მიბძანეთ, მთელ ზაფხულს პუბლიცისტის ფიქრი და აზრი სულ ბუნების ბრძოლაში იყოს და ამ პუბლიცისტმა აკაკის «ბოდვის» გამო ნამდვილი ბოდვა რამ დიწყოს, განა საკვირველი იქნება?!.. საბჭალო რაინდს აუღია და ჰბოდაეს კიდევ აკაკისებურად კი არა, სწორედ ისე, როგორც კაზაბადინში სწერაა და როგორც ჯანაოზი განმარტებს... აკაკი გაზეთის ზემო «ჰბოდაეს», უითომ რა, მე ქვემოლამ ბანი მივცეო!.. ძრიელ კარგი, მაგრამ აკაკის «ბოდვა» სატირიული მანვილია და სხვა არაფერი. ბუხების კბენით შეწუხებული რაინდი კი მოჰყოლია და მართლაც ისე უთაებოლოდ ისერის სიტყვებს, რომ უნებურად კარბადინი გაგონდება და მზადა ხარ ჯანაოზს დაუძახო...

საქმე ისაა, რომ ბ. სანო «კრიტიკანების» ბზუილს მეტად შეუწუხებია. ეს «ბზუილი» კიდევ ის გახლავით, რომ «კრატაკანები» აბბოვენ «ივერიას» ვერ მიჰყავს საქმე, რომ-

გარკ უნდა და ეს იმიტომ, რომ ნიქ-ერ მწერლებს უფრო-
 ხის და ვერ ეწყობაო. ბ-ნი სანო თავისის „ფარხალოთ“ ცბრ-
 ძვის ამ „ბზუილს“, მაგრამ ერთი რამე კი ავიწყდება: საზო-
 გადოება სწორედ იმ ჰაზრისაა, რასაც „თეატრი“ ამბობს და
 ხომ გეცოდინებათ-ხმა ღვთისა და ხმა ერისოა. „თეატრის“
 «ბზუილი» მხოლოდ საზოგადო და საერთო აზრას გამოთქმა
 და სხვა არაფერი. თუ ასეა, მაშ რა არის აქ საწყენი?! მაგ-
 რამ ბ-ნი სანო-კი დაკვირვებული არ არის საქმეზე, არა
 სჯერა და არა ჰხედავს, რომ იეგერია თავის მოვალეობას ჯე-
 როვანად ვერ ასრულებს? მას ბრმაც კი დაინახავდა და ბოდვა
 ხომ სიბრძნე არ არის; ხოლო სანო სხვანაირად სჯის. ქა-
 რთველი საზოგადოება... კერ ეუება, კერც საზოგადო და კერც
 სამოქალაქო საქმეს, თუ აზრსა.. კერც ერთი საზოგადოებრივი,
 თუ სამეცნიერო ნაწერი კერც გადავსს კერც ფესკებს ჰკენებურ
 მკითხველის ტკინსა და გულში... დიად, ჩვენც იმას ვჩივით,
 რომ ასე აბუჩად იგდებთ საზოგადოებას და გაიძახით ვითომ
 ქართველობას არ შეუძლიან შეიგნოს საზოგადო და სამოქა-
 ლაქო საქმე და აზრსა... მიზეზიც აქ არის, რომ «საქმეს და
 აზრს» თქვენ არ ეკოდებით და «მკითხველს ტკინი და გული»
 კიდევ კარგათ სცნობს და გრძნობს ყველაფერს და საყვედუ-
 რსაც აცხადებს. თუ ასეა, მაშ „თეატრმა“ რაღა დაგიშავათ...
 „თეატრმა“ მხოლოდ ისა სთქვა, რომ ნიქიერს მწერლებს
 ერიდებით, თორემ საქმეც გაკეთდებოდა და აზრიც გამოითქ-
 მებოდაო... და განა ეს ტყუილია?! მაგრამ მწერლის ღირ-
 სება და მისი ნიქი რა საჭიროა იქ, სადაც ღრმად სწამთ, რომ
 სულ ერთია თუნდ ცერცივი შეაყარო კედელს და თუნდ სა-
 მეცნიერო და საზოგადოებრივი წერილები სწერო ქართვე-
 ლობისათვის... და ყურად საღები კიდევ ის არის, რომ ასე-
 თი ბოდვა დარბაისლოურ მსჯელობად მიჩნიათ.

მართლა ამ დარბაისლობაზედაც ბატონი სანო მხოლოდ
 უგეჟურად რკობნება, როცა ამბობს, რომ „დარბაისლობა
 კარგი თვისებაა და საზოგადოება-კი გვიწუნებსო... არა, „დარბა-

ისლობას“ კი არ გიწუნებენ საზოგადოება იმას ამბობს, რომ „ივერია“ სიცოცხლეს მოკლებულია და წვეთ-დაცემულს სულიერს მიჰკავსო. ამ თვალსაზრისს ხან საქათო არა აქვს რა „ღარბისლობასთან“... და საქმეც ის არ ს ვიცოდეთ—სად თავდება „ღარბისლობა“ და სად იწყება ტენის სიღამბლე. თუ მიჯნა არ ვიცით და სამზღვარი გაშინჯული არა გვაქვს, აღვიღად შეიძლება ბევრს ვისმე, აი თუნდა რა რეკლამე სქელკანა ცხოველის, დასაბასელები დაეარქვათ. დიად უბედურებაც ის არის, რომ ზოგიერთს ლატერატორს—პარადიტიკს თავის თავი ღარბისელი ჰგონია და ნამდვილი საკუთარი თვისება კი ვერ შეუგნოა. რას იზამ, როცა ყველაზედ უძნელესი თვისი თავის ცნობააო!..

ბ. სანო კი მოპყალია და გეიამბობს ჭორიკანაობა, ლანძღვა თრევა ცუდია და ღარბისლობა კარგიაო, თითქო ავალღებდეს ვინმე იჭორიკანაკეთ და ილანძღეთო.. არა, მკითხველი საზოგადოება სულ სხვასა „ზბუის“ და თუ საზოგადოებას ყურს არ ათხოვებთ, ესეც თქვენის „ღარბისლობისა“ ბრალია.

ბერლინელი მელუდხანე

ოქტომბრის 8.

შ ყ რ ი

ღერუს მოთხრობა

ისინი ცხოვრებდნენ პროვინციის სასტუმროს ერთ ნომერთაგანში. მთელ დღეს ერთათ ატარებდნენ; და კარ-დანშუღნი ერთმანერთს თვალებში უცქერიდნენ პატარა-ავგულაფინია თავის ახალგაზდა ქალბატონის დანგრეულ კრაოტზე მორგესავით მწოლარე, და სწეული ბაეში, რალაც თვალეზ-

ატკივებული, რომელიც თვისის მკრთალას სახით მიჰყუდებოდა თანჯრის ჩარჩოს მოშავო შუშას.

არასოდეს არ უთამაშნიათ ერთად, რადგან შური და სიძულელი ერთმანერთისა დიდი ჰქონდათ.

სალამოს ხუთ საათზე აკტრისა მოვიდოდა ხოლმე რეპეტიციი-დამ. ბავში პირველი თვალს მოჰკრავდა დედას ქვა-ფენილზე სასტუმროს მოსახვევში. რა კი აკტრისა კიბეზე ფეხს შედგამდა, ფინია იმ წამსვე იცნობდა ქალბატონს მის ფეხსაცმლის კრაჭუნზე. ყმაწვილიცა და ძაღლიც ორნივე კარებს მივარდებოდნენ, ფინია. ყვეუთ ყმარწვილი «დედილოს» ძახილით, ორნივე მეტად მოსურნენი პირველის ალერსის მიღებისა.

გასაღები მოქლონში (ზამოკ) გადასატრიალებლად იყო ხოლმე დატოვებული. ქალბატონი შედიოდა. დიდი ქუდი «მუშკატერ» მეტად ქერა თმას უფარავდა, რუხვი თვალები ჰქონდა რაც ცივად გამომეტყველი, ტანთ ეცვა შავის გახეხილის ხავერდს ამაზონი, რომელსაც ეკერა გახეხილივე ფოლაქები.

ფინია სიხარულისაგან ქალბატონს თითქმის ხელებში უეჩრდებოდა.

აკტრისა უყვიროდა მაშინ:

— ჩუმად, თათავ, ჩუმადო!

ხელში აიყვანდა ფინიას, ჰკოცნიდა მას პრიალა ღინგსა და თეთრ გრუხა ბალანზე.

ბავში ამ დროს დედის წინ იდგა. თავჩალუნული და პირ-მოკუმული უცდადა რიგსა. ხშირად მოუფერებელი დარჩებოდა. ეს კიდევ არაფერი, არც მიიკარებდნენ ხოლმე, მიტომ რომ ბავში ყოველ დღეს რაღაცას დაამაგებდა: ხან ბრინჯის-პუდრიან კოლოფს თავდაღმა ატკეცდა, ხან ტურზე წასაცხებდნენ ჭიჭიან საღებავით ამშვენებდნენ ვითომ სამოდო ქურნალის სურათებს, ხანაც იატაკს ჰკვიდა კურღლის თათითა.

მაშინ აკტრისა გაჯაერდებოდა და თვისის ხმელის თითებით ყბებში სცემდა საწყალობელსა.

— გაიგონე, წუწკო,— ეუბნებოდა,— მარტო ამ მეტი ძახელით სცაობდა ბავში თავის თავს,— თუ კიდევ გააჯაერე, ველარ დაგაყენებ აქ, ავიყვან და ბუხრის წმენდელს მიგყიდო.

„წუწკი“ ოხრავდა; ხვითქი-ცრემლით სტიროდა, როცა გაიფიქრებდა თავის გაყიდვას და უნახველობას იმ ჩერჩეტის დედისას, რომლის სიყვარულს იგი გრძნობდა ფიქიზს, მიუწდამელს და მეტად ძლიერს მისი ბავშურის გულსათვის.

თუ აკტრისა არ ჩაჰკეტდა ბავშს ბნელ საკუქნაოში, სადაც ძონძებს და ძველ ტანისამოსს ინახავდენ, ვაჟს მუხლზე დაისვამდა, ტუჩებსა და თვალეებში ჰკოცნდა ან და აკეთებდა ორს ბანტს სწორედ ორად გაჭრილ ლენტისაგან, ერთით ხუტუტა თმას შეუტკრავდა თავის ვაჟს, მეორეს კი გაუკეთებდა ფინიას, თითქო საყელური რამ ყოფილიყოს და ეტყობდა;

— მე მინდა რომ ერთმანერაი გიყვარდეთ ძმებსავეითო. მაგრამ ამისთანა სინაზით აღსაესე ფრაზებს იშვიათად ხმარობდა, თითქმის ყოველთვის თათავს ეფერებოდენ, ყმაწვილი კი ათვალწუნებულნი ჰყავდათ.

სალამოს, როცა ბ. ავგუსტი, არტიტების პარიკმხერი მოვიდა და, რომ აკტრისისთვის თმა დეკარცხნა, ბავშს ჩაჰკეტდენ ხოლმე საკუქნაოში, სადაც სკაერზე იჯდა ბნელში საწყალი. ამ დროს ფინია არხენად დარბოდა ოთახში, და რომ გამოეჯაერებინა თავისი მტერი, მიიზბენდა ხოლმე საკუქნაოს კარებთან და მორთავდა ყეფას; ბოლოს, როცა აკტრისა თეატრში მიდიოდა წარმოდგენაზე, თათავიც თან მიჰყავდა. ხოლო „წუწკი“ უღამპოდ დაგდებული (დედას ცეცხლისა ეშინოდა), შუბით აღვისილი საბანს კბილებით გლეჯდა, დღე-ზნე მწოლარე სრულიდ მარტო იგი ფიქრობდა:

— თათავს რომ ფეხები გაეეშოკა, დედას მე უფრო ეყვარებოდიო.

ამ აზრმა ყმაწველის თავში დაიბუღა; გულში გაიფიქრა ფინიას მოკვლა როგორმე.

წამოდგა იდაყვით და ორე ხელით თელვა დაუწყო ბალიშს და თანაც ფიქრობდა:

— განა შევიძლებ მის დარჩობას?

მდულარე ცრელი შიშველა გულზე ჩამოსდოდა, მაგრამ მწუხარებას უმცირებდა იმასი ფიქრა, რომ თათავი წველებას დაიწყებდა, ვიდრე ფახებს გაქიშაედა.

ერთხელ ბავშმა, საუზმეს შემდეგ ყავა უშაქროთ დალია და მიცემული შაქრის ნატეხი ჯიბეში ჩაიღო. დედა რომ წაეცა, თათავთან მივიდა ყვაწვილი და პარმიონედ ფერება დაუწყო.

ფინია თბილად იწეა, გახვეული პენუარში, რომელიც ევლო ლოგინის წინ ხალიჩაზე მხოლოდ პაწია დინგი და ლერსმნის თავსავით მრგვალი თვალები უწნდა მაქმანში (კრუქეკო). თათავმა ბუზლუნი დაიწყო, მაგრამ მსუნაგობამ დასძლია, ნელ-ნელა გამოძვრა თავის ბუღიღამ, დასუნა შაქარს. რამდენჯერმეწინით კიდევ გალოკა, ასწია თავი, გააღო პირი და მივარდა სასუსნავს, რომელსაც პათეაზობდენ, მაშინ ყმაწვილმა თავი დაღუნა, თითქო უნდა და თათავს მოუფერებოდა. წაიღო ხელები ყურებისაკენ და უცბად სტაცა ხელები თავს თავს შიგ ყანყრატოში.

ფინიამ შაქარი გადაჰყლაპა ხრინწ მარკულის ხველებითა.

ყმაწვილი თვალს არიდებდა. იგი გრძნობდა, რომ ხელთ ეჭირა მხოლოდ თათავის თბილი კისერი. უცბათ ყმაწვილმა დაიყვირა: ცხოველს ძლიერ ეკბინა.

გულმოსულმა ყმაწვილმა კრაოტიდამ გადმოიღო ბალიში, ამოიღო მუხლ ქვეშ და მით თავი გაუქყრიტა თავს. რამდენსამე წამს ფინიას ტანი სმინლად უცემდა. მერმე ფეხები გაჭამა და უქრვად დაუჩია.

«წუწკი» წამოიღა. იგი არ ნანობდა თავის საქციელს, მაგრამ კა აწუხებდა პატარა ლეში. იფიქრა თათაის გავდგება ფანჯარაში, და დედისთვის თხრობა მისი გაქცევა და დაკარგვა. მერე ფიქრი მიატოვა რადგანაც მიზედა, რომ მეზობლებს შეეძლოთ თვალი მოეკრათ მაშინ, როცა ის დააპირებდა თათაის გადადგმას, ამიტომაც თავი გასაწყვლად მოამზადა, დაჯდა დივანზე და იუა დედის მოლოდინში. ნაკბენი ხელი სტეხდა. ყმარწვილმა ჯამში ჩასდო ხელი და სიამოვნებით დაქუჩებდა სისხლის ნაკადსა, რომელიც წყალს ზედ მოქცეოდა.

ბოლოსაც ბავშს მოესმა კაბეზე დელის ფეხსაცმლის ჭრჭუნე, და რაკი აღვა შესახვედრად, მას მოეჩვენა ვითომც თათაი დაიძრა. არა. სრულიად მომკვდარიყო საწყალი ფინია და აკტრისამ კარას შეღებაზე დინახა მარტოკა ვაჟი, რომელიც მასთან მარბოდა.

დედამ უცულოდ ხელი გადუსვა თავზე ყმარწვილსა და, რადგანაც თათაის ყეფა აღარ ესმოდა, გოცნებულმა აკტრისამ იკოთხა:

— სადღაა შენი ძმობილიო?

ბავში მდუმარებდა.

მაშინ მუქარის კილოთი ხელახლა უთხრა:

სთქვი, რაღა! შენ სწორედ განგებ გაგილია კარი და ვაგიშია?..

უცბად აკტრისამ იკივლა.

თვალი მოეკრა პატარა თეთრის ლეშისთვის, რომელიც უძრავდა განრთხმულიყო ლოკინის წინ ხაღიჩაზედა.

უცხად მუხლი მოიყრა, აიღო ფინია ხელში და ჯერ კიდევ არ ჰქონდა მოხდილი დიდი ბუმბულიანი ქუდი, რომ მართო ხმამაღლა ტირილი დრამატიზმის ნაღველ-ნარევი.

მკვდარისებრ მკრთალი, კბილებ-დაკრეცილი «წუწკი» უცქერადა, თუ დედა მისი რა ნაირად კოცნიდა თათავის ლეშსა.

წამოდგა თუ არა, აკტრისამ დაინახა ვაჟის მკრთალი სახე, შენიშნა წყლული ცერზე და სისხლი წინ-საფარზე.

— ეინ გიჟო ეგა? — ჰკითხა დედამ და მხარში ხელი მოჰკიდა.

«წუწკმა» პირდაპირ თვალებში ცქერა დაუწყო და უთხრა.

— თათავაო. მე მოვკალ, რადგანაც ჩემზე უფრო გიყვარდაო.

გულის წყრომის საშინელი ხმა იყო მისდა სავასუხოდაყრმაწვილმა იგრძნო, რომ კისერში სტაცეს ხელი და ისეთის ძლიერებით შეაგდეს ბნელ საკუქნაოში, რომ თავი სკიერის ყურს მოარტყა. ბავშვს გონება დაეკარგა.

როცა ერთის საათის შემდეგ გონს მოვიდა, უკუნი წყვილიადი გარს ეხვია: არ ჩნდა სინათლე არც მოქლოანის პირში და არც კარის ქვეშ. მაგრამ კი მოესმა, რომ ბნელ ოთახში ვიღაც ჩუმად სტიროდა.

მაშინ ბავშვმა ჩაიჩოქა კარების წინ და, რადგან დედის წყენა გულს უწუხებდა, ხელი ხელს გარდაქდია და საშინელის სევდით მოცულიმა წაიჩურჩულა:

— დედილო, მიმყიდე ბუხრის მწმენდელს და მეორე თათავი იკიდეს ვერასოდეს ვეღარ იხილავ ჩემ, პირი სახეს!

წერილი რედაქტორთან

მაპატიეთ ჩემი გაკადნიერება, ბ. რედაქტორო, მაგრამ როდესაც ზოგს ერთ ჩვენებურ კრიტიკოსთა ნაწერებს გადავადებულბ ხოლმე თვალს, მაშინვე განსვენებულის გრ. ორბელიანის შემდეგი სიტყვები გამიელვებს თავში: ამ ვირს ეშხზედ ელაპარაკე?“ სწორეთ საბრალოზედ საბრალოა უნიჭო და უცოდინარი, რომელიც არა საკუთარის ბუნებითის ნიკის მოთხოვნილებით და სიმართლით, არამედ რაიმე ბრმა შემთხვევით საზოგადოების ჭკუის მასწავლებლად არის დაყენებული. ტანჯვით შობილი, ტანჯვით ცხოვრებს ქვეყანაზედ და ტანჯვით ამოსდის ცოდვილი სული. უარესი ტანჯვა-ღა გინდათ კიდევ.—მუდამ დღე ოფლში აწურებოდე, დავარდნილ სახედარსავით დამდგარ ტინს უჩიხხვირებდე: აბა, ასეთი რამე სთქვი, რომ შენმა სებრძნემ ქვეყანა გააოცოსო, და ის კი ყოველდღე სისულელით აოცებდეს ქვეყანას?! ეს წინასიტყვაობა შემდეგმა გამოიწვია: რაძდენისამე წლის წინათ დავსწერე ქართულად «სცენები მიროვოი სუდიასთან» ეს არც დასაბეჭდად დაჰიწერია, არც სცენაზედ წარმოსადგენათ, მაგრამ კიდევ დაიბეჭდა ჩემ დაუკითხავათ,—და დაიბეჭდა ორნაირად: ერთხელ «თეატრის» ფურცლებზედ და მეორეთ ცალკე წიგნად,—და კიდევ თამაშობენ სცენაზედ, აქა და პროვინციაში. თუ მწერლობიდამ ექსორიით გაძევებულის კაცისა რამ იბეჭდება, ცხადია, რომ ნაწერის სიცოცხლემ და სიმახილემ დასძლია პირადს ძმულვარებას ავტორისადმი და თავისი თავი ძაღად დააბეჭდვინა. თუ არა სასცენოთ დაწერილი სცენის მცოდნე არტისტებმა სასცენოთ იცნეს, ალბად კიდევ იქ გამოყვანილი ტიპების სიცხოველეს, ენის სიმახილეს, ან სხვა რამე ღირსებას მოუხსიდნია ისინი. ეს ყველაფერი ცხადია და აღარასფერი, ლარი და ხაზი საჭირო აღარ არის. პირველი წარმოდგენის შემდეგ სცენაზედ, ივეერიის ვილაცა გმირი ისეთის ოფლის წურვით და ტანჯვით ებლაუჭებოდა და

ეჯავგუტრებოდა ამ საწყალ „სცენებს“, რომ მტერსაც კი ავტირებოდა. გუშინ დავბრუნდი ქადაქში და გაზეთებიდამ შევეტყუე რომ კიდევ წარმოუფერებიათ ის „სცენები“, მი-თხნე! აკრუთვე, რაბ ჩვენს ორ ნიჭიერს არტისტს ვაზ. ამა-შიძის-მ.წაწალა ადვოკატის ფოლკიანციის როლში და ქ. გ. ბუნიას ელენე ტუჩაძენას როლში. ხალხი სიცოლით ამოუ-წყვეტიათ. ავტალის ქუჩელ „აერაგლს“ მეტად სწყურია სა-ზოგადოების ძოღნივება და თავისებურად მოჭყალია: რა-თაო? რითინაა? და სხვა. გონების გამჭრიახობა იქამდე მიდის, რომ ამტკიცებს ე. ტიტულო. რი სოვეტნიცა იმნაირი აგე-ბულობის დედაკაცია, რომ ბოლოში უნდა ყვიროდეს და ის კი თავში ყვირისო (!) ერთი სიტყვით მისაყვედურება, რ ტომ ჩვენ მამალს არ მივბარე კაი სცენების დაწერა: გასწავლიდაო. არა, თქვენი კენესა მე, როგორც მიწირავს, ისევე ვწირავ და თქვენი მამალგებისთვისა რომ ყური მეგდო, მაშინ მე აღარ ვიქნეაოდი თქვენი მონა-მოზჩილი

დავით სოსლანი

რედ ქუარ-აიოაქ ეველი ად.ქსახარე ხებიერაძე.

სტამბა

ტრიტელ ჩარკვიანისა

დ. მელიქოვის ქუჩ., უფალდოს სახლში
 იღებს ყოველ გვარ სასტამბო საქმეებს
 სამის სუფთათ, რიგინად მსარულმაცამ
 მესტამბე პირობას ახლევს საქმის მომტანთ.

მართულ წიგნის მანუაზი

ლ. მელიქოვის ქ. შუბლოვის სახლებში

ისეიდეებს

ყოველ გვარი ქართული წიგნები.